

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А. С. МАКАРЕНКА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ФІЗИЧНОЇ
КУЛЬТУРИ
КАФЕДРА ТЕРАПІЇ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ**

«Затверджую»

Голова приймальної комісії

СумДУ імені А. С. Макаренка

проф. Юрій ЛЯННОЙ

« 25 » березня 2025 р.

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
З ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ
ДЛЯ ВСТУПУ НА НАВЧАННЯ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ
СТУПЕНЯ МАГІСТРА ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
І7 ТЕРАПІЯ ТА РЕАБІЛІТАЦІЯ**

Розглянута на засіданні
Приймальної комісії
«25» березня 2025 року
Протокол № 7

Суми–2025

Програма фахового вступного випробування з фізичної терапії для вступу на навчання за ступенем «магістр» денної форми навчання за спеціальністю І7 Терапія та реабілітація.

Ухвалена на засіданні
кафедри терапії та реабілітації

«24» березня 2025 р.
протокол № 8

Завідувач кафедри ТР _____

доцент Олександр ЗВІРЯКА

Голова комісії _____

доцент Олександр ЗВІРЯКА

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
РОЗДІЛ 1. ОСНОВИ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ.....	6
Тема 1. Мета, завдання і принципи фізичної терапії.....	6
Тема 2. Основи реабілітології.....	7
Тема 3. Сфери діяльності фахівця з фізичної терапії.....	8
Тема 4. Долікарська допомога та основи тактичної медицини	11
Тема 5. Практичні навички фізичного терапевта: обстеження, втручання.....	12
Тема 6. Комплементарні засоби фізичної терапії.....	14
РОЗДІЛ 2. ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ПОРУШЕННЯХ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ТА СИСТЕМ ОРГАНІЗМУ.....	15
Тема 1. Фізична терапія при захворюваннях внутрішніх органів.....	15
Тема 2. Фізична терапія при захворюваннях і травмах нервової системи.....	17
Тема 3. Фізична терапія при захворюваннях і травмах опорно-рухового апарату.....	19
Тема 4. Фізична терапія при хірургічних захворюваннях.....	20
РОЗДІЛ 3. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ДОКУМЕНТИ, ЯКІ РЕГУЛЮЮТЬ ДІЯЛЬНІСТЬ ФІЗИЧНОГО ТЕРАПЕВТА.....	22
Тема 1. Діяльність Українською Асоціації фізичної терапії.....	22
Тема 2. Документи, які регулюють наукову, практичну та освітню діяльність фахівця фізичної фізичної терапії в Україні.....	22
ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ.....	23
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ.....	33
ЛІТЕРАТУРА.....	35

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Форма вступного випробування - УСНИЙ ІСПИТ

Магістр – це ступінь вищої освіти, що передбачає здобуття особою повної вищої освіти з відповідної спеціальності на базі раніше здобутих ступенів бакалавра, магістра або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста.

Зміст програми вступного іспиту охоплює основні теми та поняття фізичної терапії, здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. Вміння виявляти та вирішувати проблеми., приймати обґрунтовані рішення, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, працювати автономно, оцінювати та забезпечувати якість.

Фахове вступне випробування з фізичної терапії спрямоване на з'ясування рівня сформованих компетентностей:

1) здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

2) здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

3) здатність до адаптації та дії в новій ситуації;

4) здатність виявляти та вирішувати проблеми;

5) здатність визначати проблеми фізичної, когнітивної, психоемоційної, духовної сфер, обмеження заняттєвої участі пацієнта відповідно до Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ);

6) здатність клінічно мислити, планувати терапію, застосовувати науково обґрунтовані засоби та методи доказової практики (Evidence-based practice), аналізувати та інтерпретувати результати, вносити корективи до

розробленої програми фізичної терапії чи компонентів індивідуального реабілітаційного плану;

7) здатність ефективно спілкуватися з пацієнтом/клієнтом, його родиною й опікунами, формувати розуміння власних потреб пацієнта та шукати шляхи їх реалізації, розробляти та впроваджувати домашню програму терапії;

8) здатність до роботи у реабілітаційній команді та міжособистісної взаємодії з представниками інших професійних груп різного рівня;

9) здатність надавати першу медичну (долікарську) допомогу за умов надзвичайних ситуацій та військових дій, розуміти основи тактичної медицини.

РОЗДІЛ 1 ОСНОВИ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ

Тема 1. Мета, завдання і принципи фізичної терапії

Фізична терапія – це професійна галузь охорони здоров'я, спрямована на запобігання і зменшення рухових дисфункцій. існує відповідність між національним тлумаченням терміну фізична реабілітація та інтернаціональним тлумаченням терміну фізична терапія (physical therapy). Ці терміни мають дуже близьке змістове навантаження. Ключовими аспектами є, по-перше, спрямування професійної діяльності на функціональне відновлення (реабілітацію) пацієнтів/клієнтів та осіб з інвалідністю, і, по-друге, застосування однакових засобів і методів впливу, серед яких основними є фізичні вправи (<http://www.physrehab.org.ua/>).

Фізична терапія – процес забезпечення розвитку, максимального відновлення та підтримання рухової і функціональної спроможності осіб з обмеженнями повсякденного функціонування або таких, у яких можуть виникнути такі обмеження (закон України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я»). Фізична терапія призначається, планується та здійснюється фізичним терапевтом або під його контролем.

Загальна характеристика фізичної терапії. Мета та завдання фізичної терапії. Принципи фізичної терапії. Загальними принципами проведення реабілітації є: 1) пацієнтоцентричність, що передбачає планування та проведення реабілітації з урахуванням потреб, можливостей та побажань особи, якій надається реабілітаційна допомога, або її законного представника та членів її сім'ї, а також безпосередню їх участь у розробленні, реалізації та внесенні змін до індивідуального

реабілітаційного плану; 2) цілеспрямованість – організація процесу реабілітації має спрямовуватися на досягнення довго- та короткострокових завдань; 3) своєчасність – реабілітація має розпочинатися під час гострого реабілітаційного періоду або одразу після стабілізації стану здоров'я з хронічним перебігом, індивідуальний реабілітаційний план має змінюватися відповідно до зміни функціонального стану особи, якій надається реабілітаційна допомога; 4) послідовність – кожний наступний етап процесу реабілітації має бути пов'язаний з попереднім етапом, бути підґрунтям для наступного етапу та враховувати фактичні зміни функціонального стану особи, якій надається реабілітаційна допомога; 5) безперервність – процес реабілітації має відбуватися безперервно протягом всіх реабілітаційних періодів; 6) функціональна спрямованість – реабілітаційна допомога має бути спрямована на досягнення оптимального рівня функціонування та якості життя особи у її середовищі (закон України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я»).

Тема 2. Основи реабілітології

Становлення реабілітології як комплексної системи. Поняття про реабілітологію, її мета та завдання. Історія становлення реабілітології. Становлення реабілітології за кордоном та в Україні. Законодавча база щодо становлення реабілітології в Україні (закони України щодо захисту прав людей з обмеженими можливостями тощо).

Для розуміння цього процесу можна навести декілька визначень поняття. ВООЗ визначає реабілітацію як «комбіноване і координоване застосування медичних, соціальних, педагогічних і професійних заходів з метою підготовки або перепідготовки індивідуума до оптимуму його працездатності». У медико-педагогічному розумінні

реабілітація визначається як повернення хворого або інваліда до життя і праці в межах їх психофізичних можливостей. Реабілітація дітей з обмеженими можливостями передбачає комплексну, багатоетапну систему медичних, соціально-психологічних, педагогічних заходів, спрямованих на усунення чи пом'якшення вад розвитку, інтеграцію в соціальне середовище, залучення до громадського життя і праці. Реабілітація, або відновлювальне лікування, – «комплекс заходів, спрямованих на повернення особи до суспільно корисної діяльності та зниження інвалідизації».

Реабілітація – комплекс заходів, яких потребує особа, яка зазнає або може зазнати обмеження повсякденного функціонування внаслідок стану здоров'я або старіння у взаємодії з її середовищем (закон України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я»).

Мета реабілітації. Загальна характеристика видів реабілітації (фізична, медична, психологічна, педагогічна, соціальна, економічна, побутова, професійна, спортивна, оздоровча та ін.), їх визначення, спрямованість, особливості.

Періоди реабілітації: гострий, післягострий, довготривалий.

Тема 3. Сфери діяльності фахівця з фізичної терапії

Фізична терапія – це реабілітаційні послуги/допомога, що надають фізичні терапевти приватним особам і населенню загалом з метою розвитку, збереження та відновлення максимальної рухової і функціональної спроможності людини впродовж усього життя. Послуги надаються у випадках, коли рух і функціональна спроможність людини послаблена чи втрачена внаслідок старіння, перенесеної травми, болю, хвороби, розладів, станів або унаслідок негативного впливу

навколишнього середовища, і з розумінням, що повноцінний функціональний рух є ключовим аспектом у понятті «здорова людина».

Фізична терапія передбачає взаємодію між фізичним терапевтом/ерготерапевтом, пацієнтом/клієнтом, іншими фахівцями галузі охорони здоров'я, членами родини/сім'ї, опікунами, особами що доглядають і громадою у процесі реабілітаційного обстеження, визначення реабілітаційного потенціалу пацієнта/клієнта та погодження цілей подальшого професійного втручання, використовуючи унікальні знання та навички фізичної терапії. Діяльність фізичних терапевтів спрямовується на покращення якості життя, функціонального/рухового потенціалу людини; у сферах пропагування здорового способу життя, профілактики, терапії/втручання, абілітації та реабілітації. Цей процес охоплює досягнення фізичного, психологічного, емоційного і соціального благополуччя людини.

Фізична терапія є важливою складовою галузі охорони здоров'я, суспільства та системи надання соціальних послуг. Фізичні терапевти провадять свою діяльність незалежно від інших фахівців галузі охорони здоров'я, а також співпрацюють у рамках міждисциплінарних реабілітаційних/абілітаційних програм, що мають ціль запобігти руховим порушенням чи підтримати/відновити оптимальну функцію та якість життя людей з обмеженням повсякденного функціонування. Фізичні терапевти/ерготерапевти провадять свою практичну діяльність у різноманітних закладах. Запобігання, підтримка здорового способу життя, лікування/втручання, абілітація і реабілітація здійснюються у різних місцях та у різних умовах, які можуть включати, але не обмежуватися наступним: громадські реабілітаційні програми; громадські заклади,

включаючи центри первинної медико-санітарної допомоги, оселі громадян, а також районні відділення; освітні та науково-дослідні центри; фітнес-клуби, клуби здоров'я, спортивні заклади та курорти; хоспіси; лікарні; будинки по догляду; професійні медичні центри; амбулаторні клініки; приватні кабінети, дільниці та клініки фізичної терапії; в'язниці; публічні заклади з спортивними комплексами (наприклад, торгові центри); реабілітаційні центри і притулки; школи, включно з дошкільними закладами та спеціальними школами; центри чи будинки для пенсіонерів; спортивні центри/клуби; робочі місця/підприємства.

Згідно Закону України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я» фізичними терапевтами надається реабілітаційна допомога у сфері охорони здоров'я в реабілітаційних закладах, відділеннях, підрозділах. Реабілітаційний заклад, відділення, підрозділ - це юридична особа будь-якої форми власності та організаційно-правової форми або її відокремлений підрозділ, що надає реабілітаційну допомогу на підставі ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики, що передбачає право здійснення реабілітації у сфері охорони здоров'я. До реабілітаційних закладів належать: 1) реабілітаційні лікарні та реабілітаційні центри незалежно від форми власності, які надають реабілітаційну допомогу в післягострому та довготривалому реабілітаційних періодах; 2) амбулаторні реабілітаційні заклади незалежно від форми власності, які надають реабілітаційну допомогу в післягострому та довготривалому реабілітаційних періодах; 3) центри психологічної реабілітації та/або травматерапії; 4) протезно-ортопедичні підприємства незалежно від підпорядкування і форми власності; 5) заклади

комплексної реабілітації, включаючи заклади медико-психологічної реабілітації.

До реабілітаційних відділень, підрозділів належать:

1) палати гострої реабілітації у лікарнях різного профілю, багатопрофільних лікарнях інтенсивного лікування системи охорони здоров'я незалежно від форми власності; 2) стаціонарні відділення післягострої та довготривалої реабілітації у лікарнях різного профілю системи охорони здоров'я незалежно від форми власності; 3) амбулаторні відділення післягострої та довготривалої реабілітації у лікарнях різного профілю системи охорони здоров'я незалежно від форми власності; 4) стаціонарні відділення післягострої та довготривалої реабілітації, створені на базі санаторно-курортних установ незалежно від відомчого підпорядкування, типу і форми власності.

Фізичні терапевти допомагають клієнтам в максимально можливій мірі розвивати, підтримувати і відновлювати рухові і функціональні можливості, а ерготерапевти допомагають в максимально можливій мірі відновити здатність людини до незалежного життя. І ерготерапевти і фізичні терапевти працюють з людьми різного віку, вони надають допомогу клієнтам з гострими, наприклад, травма, і хронічними, наприклад, церебральний параліч, проблемами.

Особливості ергодинамічної діяльності фізичного терапевта.

Тема 4. Долікарська допомога та основи тактичної медицини

Базові навички надання само- та взаємодопомоги пораненим та постраждалим в екстрених умовах, у тому числі в умовах бойових дій, в зонах обстрілу і укриття та на етапі тактичної евакуації за протоколами TCCC та MARCH. Протоколи та правила допомоги під вогнем. Алгоритм

допомоги та базові навички для надання кваліфікованої допомоги в екстрених ситуаціях.

Тема 5. Практичні навички фізичного терапевта: обстеження, втручання

Реабілітаційне обстеження. Інструментальні методи дослідження у фізичній терапії. Мануальний м'язовий тест. Гоніометрія. Практичні навички фізичного терапевта в неврологічній практиці: оцінювання больової, тактильної, температурної чутливості; оцінювання когнітивних функцій; шкали (Ашворд, Глазго); проби (Баре, Бабінського, Менгацціні); тестування. Практичні навички фізичного терапевта при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату: оцінювання активного/пасивного діапазону рухів; вимірювання довжини кінцівок; тестування; соматоскопічне оцінювання постави.

Основні втручання фізичної терапії: кінезіотерапія/терапевтичні вправи, механотерапія, ходьба.

Кінезіотерапія/терапевтичні вправи, основний засіб фізичної терапії, який застосовує науково обґрунтовані принципи фізичних вправ, адаптованих для підвищення сили, витривалості і рухливості осіб з функціональними обмеженнями або осіб, які потребують тривалої фізичної підготовки. Принципи дозування навантаження. Показання та протипоказання до застосування фізичних/терапевтичних вправ. Механізми терапевтичної дії фізичних вправ (тонізуючий, трофічний, компенсаторний). Техніка безпеки під час проведення занять фізичними вправами. Класифікація фізичних вправ: гімнастичні (загальні, спеціальні, активні, пасивні, статичні, динамічні, дихальні, корегуючі, рівновага, координація, релаксація, стрейчинг); ідеомоторні та (вправи в уяві) та ізометричні (вправи у надсиланні імпульсів до скорочення м'язів), спортивно-прикладні вправи (ходьба, повзання, лазіння, стрибки, біг,

веслування, їзда на велосипеді, пересування на лижах, ковзанах) та ігри (на місці, малорухливі, рухливі, спортивні).

Механотерапія – система функціональної терапії за допомогою різних пристроїв і снарядів, що застосовується в комплексі з іншими засобами і методами медичної і фізичної реабілітації. Її можна розглядати як різновид фізичних вправ на снарядах. Сучасні механотерапевтичні апарати мають на меті полегшити, направити або збільшити навантаження, ізолювати синкінетичні рухи.

Особливості застосування блочних, маятникових апаратів та апаратів, які діють за принципом важеля. Загальні положення застосування механотерапії в різних періодах реабілітації хворих. Механотерапія при травмах і захворюваннях опорно-рухового апарату (ОРА). Актуальність вивчення проблеми. Методика використання механотерапевтичних апаратів для реабілітації пацієнтів із ушкодженнями ОРА (рекомендації щодо використання методики, дозувань і характеру навантажень). Загальна методика застосування механотерапевтичних апаратів. Механізми дії механотерапевтичних апаратів. Поєднання механотерапії з іншими реабілітаційними процедурами. Перспективи розвитку механотерапії. Методики використання тренажерів нового покоління під час реабілітації хворого. Недоліки механотерапії. Показання та протипоказання до її застосування.

Технічні засоби у фізичній терапії. Засоби для пересування. Класифікація, загальна характеристика. Показання до застосування та особливості підбору.

Протезування та ортезування у фізичній терапії. Класифікація, функції та загальна характеристика протезів, ортезів.

Форми та методи проведення і реєстрації результатів оперативного, поточного та етапного контролю

за станом пацієнта; оцінювання ефективності самостійної діяльності пацієнтів.

Тема 6. Комплементарні засоби фізичної терапії

Масаж (загальна частина). Види масажу залежно від поставлених завдань. Характеристика, мета, завдання, техніка, особливості та методики проведення лікувального масажу (сегментарний, точковий, періостальний, сполучнотканинний). Основні прийоми масажу. Механізм фізіологічного впливу масажу на окремі системи організму (нервову, м'язову, кровоносну, дихальну, зв'язково-суглобовий апарат та ін.). Механізм лікувальної дії масажу (нервово-рефлекторний, гуморальний, механічний). Масаж при різних захворюваннях (спеціальна частина). Загальні показання та протипоказання до проведення масажу.

Загальні основи мануальної терапії. Постізометрична релаксація (ПІР): механізм терапевтичної дії, модифікації, методика/техніка проведення при різних м'язових синдромах. Обґрунтувати загальні методичні рекомендації під час проведення прийомів тракційної терапії.

Фізіотерапія. Фізіотерапія та її визначення. Механізм лікувальної дії фізичних чинників. Класифікація терапевтичних фізичних чинників за фізичною природою та походженням. Класифікація терапевтичних фізичних чинників за механізмом лікувально-фізичної дії та за продовженням після дії. Природні фізичні чинники: геліотерапія, аеротерапія, гідротерапія. Преформовані (штучні) фізичні чинники, які одержують за допомогою спеціальної електричної апаратури. Загальні показання та протипоказання до застосування фізіотерапії.

Кінезотейпування. Призначення, сфера застосування, механізм терапевтичної дії, протипоказання. Методики/техніки застосування.

РОЗДІЛ 2

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ПОРУШЕННЯХ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ТА СИСТЕМ ОРГАНІЗМУ

Тема 1. Фізична терапія при захворюваннях внутрішніх органів

Фізична терапія при захворюваннях серцево-судинної системи. Поняття «атеросклероз». Етіологія, патогенез. Стадії розвитку і фактори ризику. Клінічна картина атеросклерозу. Атеросклероз аорти, черевного відділу аорти, мезентеріальних судин, судин нижніх кінцівок. Програма фізичної терапії при атеросклерозі (дієтотерапія, фітотерапія, фізіотерапія, методики спеціальних/терапевтичних вправ (СТВ)).

Ішемічна хвороба серця (ІХС). Етіологія, патогенез ІХС. Класифікація ІХС. Клінічна картина стенокардії. Функціональні класи стенокардії. Діагностичне значення ЕКГ при стенокардії. Програма фізичної терапії пацієнтів, хворих на стенокардію. Інфаркт міокарда (ІМ). Етіологія, патогенез ІМ. Класифікація ІМ за періодами перебігу. Ускладнення після ІМ. Класифікація тяжкості стану пацієнта з ІМ. Особливості ЕКГ у пацієнтів з ІМ. Програма фізичної терапії стаціонарного та санаторно-курортного етапів лікування пацієнтів з ІМ. Методи СТВ для пацієнтів різних ступенів фізичної активності. Раціональне харчування пацієнтів з ІМ. Фізичне тренування пацієнтів у домашніх умовах за індивідуальною програмою. Вторинна профілактика ІХС.

Гіпертонічна хвороба (ГХ). Клінічна картина ГХ. Програма фізичної терапії пацієнтів з ГХ. СТВ при гіпертонічній та гіпотонічній хворобах. Механізм терапевтичної дії фізичних вправ. Завдання, форми та засоби СТВ. Методичні рекомендації до використання

терапевтичних вправ. Протипоказання до застосування методик СТВ.

Набуті вади серця. Етіологія, патогенез набутих вад серця. Особливості гемодинаміки при вадах серця. Клінічна картина серцевої недостатності. Засоби фізичної терапії пацієнтів з набутими вадами серця. Методики СТВ для пацієнтів з набутими вадами серця, їх головна мета і завдання.

Варикозне розширення вен. Етіологія, патогенез, клінічна картина варикозного розширення вен. Програма фізичної терапії пацієнтів, що страждають на варикозне розширення вен. Мета, завдання СТВ для пацієнтів із варикозним розширенням вен.

Фізична терапія при захворюваннях дихальної системи. Гостра пневмонія. Етіологія, патогенез гострої пневмонії. Класифікація пневмоній. Клінічна картина пневмонії. Програма фізичної терапії пацієнтів з пневмонією. Механізм терапевтичної дії фізичних вправ. Завдання, форми та засоби СТВ. Методичні рекомендації при проведенні кінезотерапії. Протипоказання. Особливості дихальної гімнастики при пневмонії.

Бронхіти. Класифікація, клініка, етіологія, патогенез. Фізична терапія при бронхітах. Методичні рекомендації до застосування терапевтичних вправ. Протипоказання.

Бронхіальна астма. Етіологія, патогенез бронхіальної астми. Клінічна картина бронхіальної астми. Програма фізичної терапії пацієнтів з бронхіальною астмою. Механізм терапевтичної дії фізичних вправ. Завдання, форми та засоби СТВ. Методичні рекомендації при проведенні кінезотерапії. Протипоказання.

Емфізема легень. Етіологія, патогенез емфіземи легень. Клінічна картина і стадії розвитку хвороби.

Програма фізичної терапії пацієнтів з емфіземою легень.
Мета, завдання СТВ при емфіземі легень.

Фізична терапія при захворюваннях травної системи, системи сечовиділення, обміну речовин.
Хронічний гастрит. Етіологія, патогенез, клінічна картина хронічного гастриту. Виразкова хвороба шлунку і дванадцятипалої палої кишки. Етіологія, патогенез, клінічна картина виразкової хвороби шлунку і дванадцятипалої кишки. Програма фізичної терапії пацієнтів з хронічним гастритом або виразковою хворобою шлунку і дванадцятипалої кишки. Завдання та форми СТВ. Методика використання засобів СТВ у фізичній реабілітації при різних формах гастритів. Протипоказання.

Характеристика захворювань, пов'язаних з порушенням обміну речовин - цукровий діабет, ожиріння, подагра. Етіологія, патогенез, клінічна картина даних захворювань. Програми лікування і фізичної терапії при даних захворюваннях. Форми та засоби СТВ, їх головна мета і завдання. Методичні рекомендації при виконанні СТВ. Протипоказання.

Хронічний гломерулонефрит. Хронічний пієлонефрит. Етіологія, патогенез, клінічна картина хронічного гломерулонефриту та хронічного пієлонефриту. Програма фізичної терапії при хронічному гломерулонефриті або при хронічному пієлонефриті. Мета і завдання СТВ при даних захворюваннях.

Тема 2. Фізична терапія при захворюваннях і травмах нервової системи

Неврологія і невропатологія: зміст, завдання. Поняття про діагностику та диференціальну діагностику. Диференціальна діагностика центрального та периферичного паралічу. Комплексне дослідження нервової системи. Дослідження рухових функцій, основні

симптоми рухових порушень при ураженні нервової системи. Черепно-мозкові нерви: дослідження функцій черепно-мозкових нервів та основні симптоми їх ураження. Дослідження рефлексів, патологічні рефлексі. Чутливість: дослідження чутливості та симптоми порушення чутливості в неврологічних пацієнтів. Вегетативна нервова система: дослідження та симптоми/синдроми порушення вегетативних функцій. Когнітивні функції: дослідження вищих психічних функцій (гнозис, праксис, пам'ять, увага, мислення, мовлення), симптоми їх порушень.

Периферичні невротії і плексопатії: загальна характеристика; фактори, що визначають прогноз відновлення; базисні реабілітаційні втручання. Фізична терапія осіб із гострими травматичними невро- і плексопатіями. Фізична терапія осіб із компресійно-ішемічними (тунельними) мононевро- і плексопатіями. Фізична терапія осіб із поліневропатіями різної етіології.

Остеохондроз з неврологічними проявами. Остеохондроз шийного відділу хребта (причини, класифікація, діагностика, клініка, реабілітація, профілактика). Остеохондроз грудного відділу хребта (причини, класифікація, діагностика, клініка, реабілітація, профілактика). Остеохондроз попереково-крижового відділу хребта (причини, класифікація, діагностика, клініка, реабілітація, профілактика).

Дитячий церебральний параліч. Етіологія і патогенез, класифікація форм ДЦП. Характеристика і ступені важкості рухових порушень при ДЦП. Фізична терапія при ДЦП.

Хребетно-спинномозкова травма (ХСМТ), етіологія, патогенез. Фактори, що визначають спрямованість реабілітаційних заходів при ХСМТ. Фізична терапія при ХСМТ.

Гострі порушення мозкового кровообігу. Етіологія, патогенез, клініка інсульту. Диференціальна діагностика ішемічного та геморагічного інсульту. Загальні принципи відновлення після інсульту. Фізична терапія постінсультних пацієнтів.

Загальна характеристика черепно-мозкової травми, клініка, етіологія, класифікація. Фізична терапія при ЧМТ.

Розсіяний склероз: клініка, етіологія, патогенез. Фізична терапія при розсіяному склерозі.

Хвороба Паркінсона: клініка, етіологія, патогенез. Фізична терапія при хворобі Паркінсона.

Тема 3. Фізична терапія при захворюваннях і травмах опорно-рухового апарату

Методи обстеження травматологічних та ортопедичних хворих. Застосування пальпації при обстеженні травматологічних та ортопедичних хворих. Застосування антропометрії при обстеженні травматологічних та ортопедичних хворих. Методи вимірювання хребта. Методи дослідження ходи. Гоніометрія: визначення амплітуди рухів у суглобах: променево-зап'ястковому, ліктьовому, плечовому, кульшовому, колінному, гомілковостопному, міжфалангових суглобах кисті і стопи.

Поняття про травму та травматичну хворобу. Причини та види травматизму. Травматичний шок. Особливості травматичної хвороби.

Переломи та їх види. Розповсюджені переломи кісток верхнього поясу (плеча, передпліччя, променевої кістки). Розповсюджені переломи кісток нижніх кінцівок (шийки стегна, гомілки). Фізична терапія при переломах кісток. Фізична терапія при переломах поперечних та остистих відростків хребця.

Пошкодження суглобів (забиття, внутрішньосуглобні переломи, вивихи) Фізична терапія при пошкодженнях суглобів (плечового, ліктьового, колінного, гомілковостопного). Фізична терапія при ушкодженнях зв'язок, сухожилків, менісків. Деформації стоп, уроджена клишоногість і вроджений вивих стегна. Причини, діагностика, клініка, фізична терапія.

Порушення постави. Сколіотична хвороба (причини, клініка, діагностика, реабілітація, профілактика).

Артрит. Артроз. Характеристика захворювань. Особливості застосування і проведення фізичної терапії.

Опіки. Їх ступені за тяжкістю та локалізацією. Фізична терапія при опіках. Відмороження. Основні періоди патологічного процесу. Ступені відмороження. Особливості застосування засобів фізичної терапії.

Тема 4. Фізична терапія при хірургічних захворюваннях

Основні поняття про хірургічні захворювання. Загальні відомості про захворювання органів черевної порожнини, які потребують оперативного лікування.

Фактори, які впливають на дозування фізичного навантаження у перед- та післяопераційному періоді фізичної терапії та ерготерапії. Особливості та час формування компенсаторних механізмів у післяопераційному періоді. Особливості застосування ізометричних та ізотонічних вправ у післяопераційному періоді. Характеристика передопераційного періоду для планових хірургічних пацієнтів. Мета, завдання, засоби фізичної терапії та ерготерапії, методи дозування навантаження. Особливості ведення рухових режимів у післяопераційному періоді. Дозування фізичного навантаження та добір засобів фізичної терапії та

ерготерапії. Абсолютні та відносні протипоказання до лікувальної гімнастики у ранньому післяопераційному періоді. Превентивні засоби фізичної терапії, які протидіють формуванню ателектазів, гіпостатичної пневмонії та тромбоемболії.

Фізична терапія при оперативних втручаннях до черевної порожнини. Загальні відомості про захворювання легень, серця та травми грудної клітки, які потребують оперативного лікування. Фізична терапія при оперативному лікуванні захворювань легень. Фізична терапія при оперативному лікуванні захворювань серця. Фізична терапія при оперативних втручаннях на органах грудної і черевної порожнин. Застосування засобів фізичної терапії у передопераційний та післяопераційний періоди при ранах, опіках та відмороженнях. Фізична реабілітація при захворюванні судин нижніх кінцівок, суглобів та онкологічних пацієнтів. Фізична терапія в нейрохірургії. Фізична терапія при вогнепальних пораненнях та ампутаціях кінцівок.

РОЗДІЛ 3

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ДОКУМЕНТИ, ЯКІ РЕГУЛЮЮТЬ ДІЯЛЬНІСТЬ ФІЗИЧНОГО ТЕРАПЕВТА

Тема 1. Діяльність Українською Асоціації фізичної терапії

Матеріали, розроблені та затверджені Українською Асоціацією фізичної терапії, які націлені на формування статусу і розвиток професії «фізична терапія» у відповідності до стандартів Світової Конфедерації Фізичної Терапії (*World Confederation for Physical Therapy (WCPT)*).

Тема 2. Документи, які регулюють наукову, практичну та освітню діяльність фахівця фізичної фізичної терапії в Україні

Наказ МОЗ України від 07.11.2016р. №1171 Про внесення змін до довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 78 «Охорона здоров'я». Зокрема кваліфікаційна характеристика фізичного терапевта(10-13 стор.).

Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015р. №266 Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти. Зокрема, галузь знань 22 «Охорона здоров'я», код 227, найменування спеціальності «Фізична терпія, ерготерапія».

Звіт Місії ВООЗ «Оцінювання системи реабілітації в Україні» (грудень 2015р.).

Закон України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2021, № 8, ст.59) {Із змінами, внесеними згідно із Законом № 1962-IX від 15.12.2021}

Наказ МОЗ «Про затвердження Порядку організації надання реабілітаційної допомоги на реабілітаційних маршрутах», 16.11.2022 № 2083.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ

1. Становлення реабілітології в Україні. Законодавча база щодо становлення реабілітології в Україні (закон України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я», закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю» та ін.).

2. Загальна характеристика реабілітації. Визначення поняття реабілітації. Мета реабілітації.

3. Загальна характеристика фізичної терапії. Мета та завдання фізичної реабілітації. Різні визначення поняття «фізична реабілітація», «фізична терапія», «ерготерапія». Загальні принципи фізичної терапії.

4. Основні сфери діяльності фахівця з фізичної терапії, ерготерапії. Вимоги, які висуваються до знань і вмінь спеціаліста з фізичної терапії, ерготерапії.

5. Алгоритм MARCH. А - Прохідність дихальних шляхів. Перевірка та забезпечення прохідності верхніх дихальних шляхів. (НФП/ зміна положення тіла).

6. Допомога пораненому під вогнем противника (червона зона).

7. Алгоритм MARCH. М -Масивна кровотеча. Зупинка вузлової кровотечі в паху.

8. Засоби фізичної терапії. Їх характеристика.

9. Поняття «особа з інвалідністю», «особа з обмеженнями повсякденного функціонування». Критерії встановлення інвалідності.

10. Кінезіотерапія як основне втручання фізичної терапії. Принципи дозування навантаження.

11. Задачі та методичні рекомендації до проведення кінезіотерапії у різні періоди реабілітації (гострий, післягострий, довготривалий).

12. Характеристика фізичних/терапевтичних вправ.

13. Принципи сучасної фізіотерапії. Механізм дії фізіотерапевтичних чинників. Протипоказання до застосування фізіотерапії.

14. Форми та методи проведення та реєстрації результатів оперативного, поточного та етапного контролю за станом пацієнта/клієнта; оцінювання ефективності самостійної діяльності пацієнтів/клієнтів.

15. Професійні вимоги до знань і умінь фахівця з фізичної терапії.

16. Ообов'язки та основні сфери діяльності фахівця з фізичної терапії.

17. Механотерапія. Класифікація механотерапевтичних апаратів, механізми дії, особливості застосування.

18. Методика проведення тракційної терапії. Показання та протипоказання до застосування.

19. Методика проведення гідрокінезотерапії. Показання та протипоказання до застосування.

20. Обґрунтувати механізм лікувальної дії ПІР (постізометричної релаксації).

21. Вказати модифікації застосування ПІР та обґрунтувати механізм їх дії.

22. Вказати особливості проведення ПІР при різних м'язових синдромах.

23. Обґрунтувати загальні методичні рекомендації під час проведення прийомів Боббат-терапії.

24. Фізична терапії при хворобі Бехтєрєва.

25. Методи та прийоми електростимуляції, показання та протипоказання.

26. Обґрунтування клініко-фізіологічного застосування засобів фізичної терапії при міокардіодистрофії.

27. Обґрунтувати клініко-фізіологічне застосування засобів фізичної терапії при обструктивних бронхітах у дітей.

28. Скласти програму фізичної терапії при гострому бронхіті для дитини 2-х років.

29. Скласти програму фізичної терапії при бронхіальній астмі (для дитини 7 років).

30. Клініко-фізіологічне обґрунтування засобів фізичної терапії при ХГД у дітей.

31. Скласти програму фізичної терапії для пацієнта 14 років з цукровим діабетом.

32. Масаж при невриті лицьового нерву. Мімічні терапевтичні вправи.

33. Характеристика бронхіальної астми. Програма фізичної терапії пацієнтів з бронхіальною астмою.

34. Характеристика цукрового діабету, подагри. Програми фізичної терапії при даних захворюваннях.

35. Характеристика ревматоїдного артрити. Програма фізичної терапії при даному захворюванні.

36. Загальна характеристика, основні причини та розлади при ДЦП.

37. Особливості застосування засобів фізичної терапії при вогнепальних ранах.

38. Характеристика причин, видів та періодів розвитку хребетно- спинномозкової хвороби.

39. Характеристика виразкової хвороби шлунку і дванадцятипалої кишки. Програма фізичної терапії пацієнтів при виразковій хворобі шлунку і дванадцятипалої кишки.

40. Сколіотична хвороба (причини, клініка, діагностика, реабілітація, профілактика).

41. Хірургічні захворювання. Фізична терапія при оперативних втручаннях на органах черевної порожнини.

42. Використання різних способів плавання при порушеннях постави та сколіозах.

43. Методика спеціальних терапевтичних вправ, масажу, фізіотерапії при гіпотрофії.

44. Програма фізичної терапії при ожирінні.

45. Скласти програму фізичної терапії при обструктивному бронхіті (для дитини 5 років).

46. Засоби фізичної терапії після інфаркту міокарда.

47. Особливості застосування засобів фізичної терапії при гастритах різних типів.

48. Скласти програму фізичної терапії для пацієнтки із варикозним розширенням вен у ранньому післяопераційному періоді.

49. Обґрунтувати доцільність застосування засобів фізичної терапії на перед- та післяопераційному періодах при хірургічному лікуванні гриж передньої черевної стінки.

50. Програма фізичної терапії після комісуректомії у ліжковому полегшеному руховому режимі.

51. Програма фізичної терапії після хірургічного лікування розриву хрестоподібної зв'язки у футболіста.

52. Особливості фізичної терапії спортсменів циклічних видів спорту.

53. Особливості фізичної терапії спортсменів ациклічних видів спорту.

54. Особливості застосування кінезіотейпування.

55. Особливості ергодинамічної діяльності фізичного терапевта.

56. Технічні засоби у фізичній терапії.

57. Протезування та ортезування у фізичній терапії.

58. Сфера діяльності фізичного терапевта.

59. Кваліфікаційні вимоги до фізичного терапевта.

60. Кваліфікаційна характеристика фізичного терапевта.

61. Фактори ризику та заходи профілактики захворювань серцево-судинної системи.

62. Характеристика фізичної терапії при інфаркті міокарда на стаціонарному етапі.

63. Методи та сутність фізичної терапії при атеросклерозі.

64. Завдання фізичної терапії при захворюваннях органів дихання.

65. Фізична терапія при пневмонії (гострий та післягострий періоди реабілітації).

66. Фізична терапія при плевриті (гострий та післягострий періоди реабілітації). Відмінності методики при ексудативному та сухому плевриті.

67. Охарактеризувати основні скарги та проблеми пацієнта при бронхіальній астмі. Завдання та спеціальні засоби фізичної терапії при бронхіальній астмі.

68. Характеристика хронічного неспецифічного захворювання легень.

69. Фізична терапія при емфіземі легень.

70. Легенева реабілітація: визначення, завдання, принципи, складові процесу.

71. Обґрунтувати методику масажу у передопераційному періоді для пацієнтів торакального хірургічного відділення.

72. Особливості ведення рухових режимів у післяопераційному періоді. Дозування фізичного навантаження та добір засобів фізичної терапії та ерготерапії.

73. Абсолютні та відносні протипоказання до терапевтичних вправ у ранньому післяопераційному періоді.

74. Превентивні засоби фізичної терапії, які протидіють формуванню ателектазів, гіпостатичної пневмонії та тромбоемболії.

75. Особливості застосування засобів фізіотерапії у післяопераційному періоді фізичної терапії.

76. Фактори, які впливають на дозування фізичного навантаження у перед- та післяопераційному періоді фізичної терапії.

77. Розкрити особливості та час формування компенсаторних механізмів у післяопераційному періоді.

78. Розкрити особливості застосування ізометричних та ізотонічних вправ у післяопераційному періоді.

79. Характеристика передопераційного періоду для планових хірургічних пацієнтів. Мета, завдання, засоби фізичної терапії, методи дозування навантаження.

80. Фізична терапія при ішемічній хворобі серця: стенокардія I ФК.

81. Фізична терапія при ішемічній хворобі серця: інфаркт міокарда, 1 ступінь рухової активності.

82. Фізична терапія при ішемічній хворобі серця: інфаркт міокарда, 7 ступінь рухової активності.

83. Фізична терапія при ішемічній хворобі серця: інфаркт міокарда (довготривалий період реабілітації).

84. Фізична терапія при артеріальній гіпертензії I стадія.

85. Фізична терапія при гіпотонічній хворобі.

86. Фізична терапія при рематоїдному міокардиті.

87. Фізична терапія при набутих вадах серця.

88. Фізична терапія при хронічному бронхіті.

89. Фізична терапія при пневмонії.

90. Фізична терапія при плевриті.

91. Фізична терапія при бронхіальній астмі.

92. Фізична терапія при гіпоацидному/гіперацидному гастриті.

93. Фізична терапія при виразковій хворобі шлунка.

94. Фізична терапія при хронічному холециститі.

95. Фізична терапія при хронічному панкреатиті.

96. Фізична терапія при цукровому діабеті I типу та

II типу.

97. Фізична терапія при ожирінні: I-III ступеня.

98. Фізична терапія при циститі.

99. Фізична терапія при хронічному пієлонефриті.

100. Фізична терапія при хронічному гломерулонефриті.

101. Фізична терапія при нирково-кам'яній хворобі.

102. Фізична терапія при розсіяному склерозі.

103. Фізична терапія при дитячому церебральному паралічу: завдання, напрями, особливості СТВ.

104. Хребетно-спинномозкова травма: фактори, що визначають спрямованість реабілітаційних заходів; діагностика (шкала ASIA). Особливості фізичної терапії осіб із хребетно-спинномозковою травмою в різні періоди реабілітації.

105. Інсульт: характеристика, диференціальна діагностика ішемічного і геморагічного інсульту; рівні функціонального відновлення. Фізична терапія постінсультних пацієнтів: принципи, завдання, особливості в різні періоди реабілітації.

106. Черепно-мозкова травма: загальна характеристика; фактори, що визначають спрямованість реабілітаційних заходів, діагностика (шкала коми Глазго). Фізична терапія при черепно-мозковій травмі в різні періоди реабілітації.

107. Фізична терапія при хворобі Паркінсона.

108. Неврологія і невропатологія: зміст, завдання. Поняття про діагностику та диференціальну діагностику.

Диференціальна діагностика центрального та периферичного паралічу.

109. Комплексне дослідження нервової системи. Дослідження рухових функцій, основні симптоми рухових порушень при ураженні нервової системи.

110. Черепно-мозкові нерви: дослідження функцій черепно-мозкових нервів та основні симптоми їх ураження.

111. Чутливість: дослідження чутливості та симптоми порушення чутливості в неврологічних пацієнтів.

112. Вегетативна нервова система: дослідження та симптоми/синдроми порушення вегетативних функцій.

113. Когнітивні функції: дослідження вищих психічних функцій (гнозис, праксис, пам'ять, увага, мислення, мовлення), симптоми їх порушень.

114. Периферичні невропатії і плексопатії: загальна характеристика, клініко-реабілітаційні групи; фактори, що визначають прогноз відновлення; базисні реабілітаційні втручання.

115. Фізична терапія осіб із гострими травматичними невро- і плексопатіями.

116. Фізична терапія осіб із компресійно-ішемічними (тунельними) мононевро- і плексопатіями.

117. Фізична терапія осіб із поліневропатіями різної етіології.

118. Фізична терапія осіб з неврологічними проявами остеохондрозу хребта: загальна характеристика, базисні реабілітаційні втручання при остеохондрозі в різних відділах хребта.

119. Методи обстеження травматологічних та ортопедичних хворих.

120. Методи обстеження пацієнтів із порушеннями діяльності нервової системи.

121. Застосування антропометрії при обстеженні травматологічних та ортопедичних хворих.

122. Методи обстеження хребта.

123. Методи дослідження ходи.

124. Визначення амплітуди рухів у суглобах: променево-зап'ястковому, ліктьовому, плечовому, кульшовому, колінному, гомілковостопному, міжфалангових суглобах кисті і стопи.

125. Фізична терапія при ушкодженнях менісків, зв'язок та сухожилків.

126. Фізична терапія при вивихах: плеча, передпліччя, стегна, гомілки, хребців.

127. Фізична терапія при переломах плечової кістки.

128. Фізична терапія при переломах кісток передпліччя.

129. Фізична терапія при переломах стегнової кістки.

130. Фізична терапія при переломах кісток гомілки.

131. Фізична терапія при переломах кісток стопи.

132. Фізична терапія при переломах поперечних відростків хребця.

133. Фізична терапія при переломах остистих відростків хребця.

134. Фізична терапія при запаленнях і дегенеративно-дистрофічних захворюваннях ліктьового суглоба, плечового суглоба, колінного суглоба, кульшового суглоба, гомілковостопного суглоба, суглобів кисті і стопи.

135. Фізична терапія при вродженій м'язовій кривошії.

136. Фізична терапія при вродженій клишоногості.

137. Фізична терапія при дисплазії кульшового суглоба.

138. Загальні поняття про МКФ та МКФ-ДП.

139. Ефективне спілкування з пацієнтом/клієнтом, його родиною й опікунами.

140. Особливості розробки та впровадження домашньої програми фізичної терапії: неврологія, ортопедія, кардіореспіраторна система.

141. Особливості роботи фізичного терапевта у реабілітаційній команді та міжособистісні взаємодії з представниками інших професійних груп різного рівня.

142. Клінічне мислення у роботі фізичного терапевта.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Питання, що виносяться до вступного іспиту, складені на основі фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплін. Форма проведення – усний іспит. Кожен абітурієнт отримує три питання. Фахова атестаційна комісія оцінює відповідь на кожне питання і виставляє загальну оцінку за відповідь. Оцінюванню підлягає:

- 1) рівень володіння теоретичними знаннями;
- 2) рівень уміння використовувати теоретичні знання під час розв'язування ситуативних задач та складання фізреабілітаційних програм;
- 3) рівень володіння практичними уміннями та навичками, що виявляються під час виконання демонстрацій та програмного моделювання тощо.

Оцінювання відповідей абітурієнтів здійснюється комісією за 200-бальною шкалою у межах від 1 до 200 балів. Кількісна та якісна характеристика виявлених теоретичних знань, практичних умінь та навичок вступників передбачає чотири рівні: 1-99 балів; 100-149 балів; 150-174 балів; 175-200 балів. Результат абітурієнта до 100 балів – «незадовільно», не склав іспит, 100 балів і вище – склав.

Оцінка 175-200 балів (склав) – вступник дає повну, чітку відповідь, вказуючи на особливості використання засобу фізичної терапії, умов застосування, показань, протипоказань. Правильно та індивідуально підходить до його практичного використання. Має особистий досвід застосування. Вступник добре орієнтується у методах дослідження функціональних систем організму та контролю за ними, фізичних якостях та здібностей, контингенту, що потребує фізичної терапії, може грамотно скласти програму фізичної терапії та застосувати її у практичній діяльності. В цілому, вступник дає чітку, послідовну, детальну відповідь, виявляє глибокі знання.

Оцінка 150-174 балів (склав) – вступник при характеристиці загальних реабілітаційних основ, засобу фізичної терапії, характеристиці контингенту, що потребує фізичної терапії, захворювань, виборі програми фізичної терапії, практичній демонстрації припускає не значні неточності.

Оцінка 100-149 балів (склав) – вступник дає неповну характеристику засобам фізичної терапії. Погано орієнтується в застосуванні програми фізичної терапії, її особливостях, показаннях і протипоказаннях. Вступник недостатньо оволодів уміннями та навичками використання засобів фізичної терапії і контролю на практиці. Допустив багато неточностей.

Оцінка 1-99 балів (незадовільно) – вступник зовсім не орієнтується у засобах фізичної терапії, не в змозі дати їх загальну характеристику, не знає умов і особливостей їх застосування. Неправильно характеризує захворювання або нозологію особи з інвалідністю. Не орієнтується у проведенні (демонстрації) відповідних засобів фізичної терапії. Вступник не зміг скласти програму фізичної терапії або при її складанні допустив такі помилки, що спричиняють різке зниження терапевтичного ефекту і призводять до погіршення загального стану пацієнта або особи з інвалідністю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богдановська Н.В. Фізична реабілітація хворих різних нозологічних форм. Навчальний посібник. Запоріжжя, 2011. 314 с.
2. Бріскін Ю.А. Спорт інвалідів. К.: Олімпійська література, 2006. 264 с.
3. Вовканич А.С. Вступ у фізичну реабілітацію (матеріали лекційного курсу) / Навч. Посіб. Львів : НВФ «Українські технології», 2008. 200 с.
4. Волянський ПБ, Гур'єв СО. Домедична допомога на місці події: практичний посібник. Херсон: Видавничий дім «Гельветика»; 2020. 224 с.
5. Герцик М.С., Вацеба О.М. Вступ до спеціальностей галузі «Фізичне виховання і спорт». Харків: ОВС, 2005. 240 с.
6. Герцик А.М. Теоретико-методичні основи фізичної реабілітації / фізичної терапії при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату : монографія / А. М. Герцик. Львів : Львівський ДУФК, 2018. 388 с.
7. Григус І.М., Брега Л.Б. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник. Рівне : НУВГП. 2018р. 268 с.
8. Григус І.М. Фізична реабілітація при захворюваннях дихальної системи. Львів: Новий світ. 2018.
9. Григус І.М., Нагорна О.Б. Основи фізичної терапії: навчальний посібник. Рівне, 2022. 150 с.
10. Корж Ю. М. Практикум з теорії та методики лікувальної фізичної культури / Ю.М. Корж, О.М. Звіряка. Суми: Вид-во СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2007. 184 с.
11. Котелевський В.І. Психологічна підготовка, лікувальний масаж та елементи мануальної терапії у фізичній реабілітації хребта при остеохондрозі. Суми: МакДен, 2005. 176 с.
12. Кравченко А.І., Лянной Ю.О., Купина В.В. Медико-біологічна та реабілітаційна термінологія для студентів спеціальностей «Фізична реабілітація», «Фізична культура»: Навч. посібник Суми засоби реабілітації при захворюваннях і пошкодженнях стоп. Суми: СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2006. 368 с.

13. Круцевич Т. Ю. Контроль у фізичному вихованні дітей, підлітків та молоді/Т. Ю. Круцевич, М. І. Воробйов, Г. В. Безверхня. К. : Олімп. л-ра, 2011. 224 с.
14. Кукса Н.В., Карпенко Ю.М. Фізична терапія та ерготерапія в нейрореабілітації: навчально-методичний посібник. Суми: ФОП Цьома С.П., 2022. 112 с.
15. Лянной Ю.О. Вступ до спеціальності фізична реабілітація. Курс лекцій для студентів спеціальності фізична реабілітація. Суми: РВВ СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2001. 50 с.
16. Лянной Ю.О. Основи фізичної реабілітації: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2008. 368 с.
17. Лянной Ю.О. Інвалідний спорт. Суми: РВВ СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2000. 210 с.
18. Медична та соціальна реабілітація: Навчальний посібник/За заг. ред. І.Р. Мисули, Л.О. Вакуленко. Тернопіль: ТДМУ, 2005. 402 с.
19. Навчальний посібник з виконання клінічних навичок для фізичних терапевтів базового рівня : навч. посібн. / С. Барабаш, В. Брушко, М. Віноградов, В. Вітомський, М. Вітомська, С. Гаврелюк, А. Згурський, Н. Івасик, Л. Кравчук, О. Лазарева, А. Левицька, О. Нор, А. Русанов, Д. Свищ. – Львів :Сполом, 2025. – 288 с.
20. Практичні навички фізичного терапевта: дидактичні матеріали / [Бакалюк Т., Барабаш С., Бондарчук В. та ін.]. – Київ, 2022. – 164 с.
21. Технічні засоби реабілітації: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закладів] / О. М. Звіряка, Ю. М. Карпенко. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. 200 с.
22. Хірургія: підруч./[М. П. Захараш, О. І. Пойда, М. Д. Кучер та ін.]. К. : Медицина, 2006. 656 с.
23. Хірургія: підруч. [за ред. Б.П. Лисенка, В.Д. Шейка, С. Д. Хіміча та ін. К.: ВСВ «Медицина», 2010. 712с.
24. Шевцов А. Г. Освітні основи реабілітології : [монографія]. К.: «МП Леся», 2009. 483 с.
25. Швесткова Ольга, Свєцена Катержина та кол. Ерготерапія: Підручник. Київ, Чеський центр у Києві, 2019. 280 с.

26. Швесткова Ольга, Свєцена Катержина та кол. Фізична терапія: Підручник. Київ, Чеський центр у Києві, 2019. 272 с.
27. Шкали в нейрореабілітації [Текст] / Укр. Асоц. боротьби з інсультом ; [уклад.: М. В. Гуляєва, Н. І. Піонтківська, М. І. Піонтківський ; наук. ред.: В. А. Голик, Д. В. Гуляєв, М. Я. Романишин]. Київ : Д. В. Гуляєв [вид.], 2014. 67 с.
28. Occupational Therapy Practice Framework: Domain and Process // American Journal of Occupational Therapy. 2002. № 56. P. 609-639.
29. Occupational Therapy. Ерготерапія і життєдіяльність. [Електронний ресурс]. URL: <http://www.ergoterapia.wordpress.com/2013/01/30>.
30. Наказ МОЗ України від 07.11.2016р. №1171 Про внесення змін до довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 78 «Охорона здоров'я». Зокрема кваліфікаційна характеристика фізичного терапевта (10-13 стор.).
31. Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015р. №266 Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти. Зокрема, галузь знань 22 «Охорона здоров'я», код 227, найменування спеціальності «Фізична терпія, ерготерапія».
32. Закон України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2021, № 8, ст.59) {Із змінами, внесеними згідно із Законом № 1962-IX від 15.12.2021}
33. Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю» {Із змінами, внесеними згідно із Законом від 9 листопада 2023 року N 3460-IX}
34. Наказ МОЗ «Про затвердження Порядку організації надання реабілітаційної допомоги на реабілітаційних маршрутах», 16.11.2022 № 2083.
35. Терапевтичні вправи: навч. посіб. / [О. Єжова, К. Тимрук-Скоропад, Л. Ціж, О. Ситник]. – Житомир: ПП «Євро-Волинь», 2021. – 150 с.
36. Уніфікований клінічний протокол екстреної, первинної, вторинної, третинної медичної допомоги та медичної реабілітації «Геморагічний інсульт» (Додатки). Практична ангіологія [Інтернет]. 2013 [цитовано 2021 Серп. 09]; 3(62). Доступно на: Kisner C, Colby LA, Borstad J. Therapeutic exercise:

Foundations and techniques. 6th ed. Philadelphia: F.A. Davis; 2012. 1048 p.

37. Bandy W, Sanders B. Therapeutic exercise for physical therapist assistants. 2nd ed. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins; 2001. 458 p. Kisner C, Colby LA, Borstad J. Therapeutic exercise: Foundations and techniques. 6th ed. Philadelphia: F.A. Davis; 2012. 1048 p.

38. Kisner C, Colby LA, Borstad J. Therapeutic exercise: Foundations and techniques. 6th ed. Philadelphia: F.A. Davis; 2012. 1048 p.

39. <https://physrehab.org.ua/uk/resource/library/video-materials/>